

Vårbrus eller høststemning?

Vokser interessen for klassisk musikk eller tilhører denne musikken en stadig eldre publikumsgruppe? Orkestre med statlige tilskudd arrangerer stadig flere konserter med klassisk musikk, men antall publikummere går allikevel ned. Er det grunn til bekymring? Aldri har valgmulighetene i fritiden vært større og kampen om oppmerksomhet og forbruk er formidabel. Bør den klassiske musikken ha ekstra drahjelp for at dens verdier skal bli synlige?

Musikk i Skolen har våren 2010 tatt et initiativ som vi håper skal skape et bredt prosjekt om formidling av klassisk musikk til barn og unge. Vårt utgangspunkt er en tro på at det er mulig å skape større entusiasme for klassisk musikk i denne aldersgruppen. Spesielt vil vi ha fokus på å lytte og publikumsrollen siden utøvelse av klassisk musikk ser ut til å ha en større aksept. Vi har som mandat i vår organisasjon å arbeide for musikkfaget generelt. Det vil si at de tiltak og de resultatene vi sikter mot bør få betydning for alle barn og unge.

Prosjektstart er satt til høsten 2011. Fram til den tid ønsker vi å legge et bredt fundament faglig og knytte til oss en rekke samarbeidspartnere. Foreløpig er det gjennomført møter med aktører i Oslo og Bergen. I disse møtene kom det fram en lang rekke spennende tiltak samtidig som det ble synliggjort et behov for en samlet innsats på området. Er det mulig å få til? En samlet innsats for at klassisk musikk skal bli en større andel av barns og unges kulturforbruk.

En krevende utfordring

Vi tror denne utfordringen er sammensatt og krevende. Den handler om kreative tilnærminger, om kunstneriske problemstillinger, om kompetanse, formidling og om holdninger. Den handler også om barn og unge, om følelser og musikk og om identitetsutvikling gjennom musikk. I prosjektet ønsker vi også å nå de som mer eller mindre bevisst uttrykker negativitet overfor barn og unge om klassisk musikk og de som arbeider med klassisk musikk på en måte som gjør den eksklusiv og ekskluderende. I intensjonen ligger det et ønske om fordomsfrihet i bruken av musikk; et ønske om å kunne bevege seg friere mellom ulike sjangere. Det betyr også at prosjektet ikke er opptatt av å definere og forsterke skillene mellom begreper som klassisk musikk, kunstmusikk, samtidsmusikk osv. Vi har i dag en helt annen virkelighet når det gjelder tilgang til musikk. Prosjektet har m.a.o. et betydelig potensial hvis det når sin intensjon.

De gode spørsmålene

I det forprosjektet vi nå arbeider med er vi mer opptatt av å finne gode spørsmål enn svar. Finnes det noen tegn i samfunnet som begrunner vårt prosjekt? Er det færre som går på klassiske konserter? Blir gjennomsnittsalderen høyere? Handler det om størrelsen på markedsføringsbudsjettene?

Vi bør også se etter noen spørsmål som utfordrer oss: Er rammene rundt klassisk musikk tilpasset en begrenset målgruppe? Ønsker det klassiske miljøet selv at musikken skal være tilpasset en statusgruppe og ha en dimensjon av eksklusivitet i seg? Finnes det en form for jåleri rundt musikkformen som ekskluderer bl.a. barn og unge? Har miljøet rundt klassisk musikk en indre logikk som hindrer den å bli en folkebevegelse? Har obligatorisk musikkundervisning gjort den klassiske musikken en bjørnetjeneste? Appellerer klassisk musikk til oss i større grad når vi er voksne? Er

kravene til kunstnerisk nivå blitt så høye at vi har få aktører i lokalmiljøene og i hverdagen til barn og unge?

Verdier

Finnes det noe i tiden som arbeider mot oss? Er konsentrasjon og fordypelse verdier med redusert betydning? Er lengden på klassiske musikkstykker tilpasset en annen tid? Holder det ikke å lytte til det første minuttet av Bruckners 7. symfoni, Barbers fiolinkonsert 2. sats og Rachmaninovs 2. klaverkonsert? Trenes vi for mye i å håndtere målbar kompetanse enn følsomhet og åpenhet for kunstneriske dimensjoner? Har tidsepoke, form, besetning, komponist, instrumentkunnskap og noter fått en større oppmerksomhet enn intensitet, betoning, flyt, motstand, frasering, avfrasering, spenning, kontraster, klangfarge, dynamikk, ansats og rytme? Kanskje vi må utfordre oss selv for å utforme prosjektet: Hva betyr noe for deg? Hvorfor er du tilstede på konsert? Hva vil du oppnå? Hvilken sammenheng skjer det i? Innenfor hvilket miljø? Hvilke relasjoner finnes og oppstår? Hvilken status har situasjonen og gruppen? Er dette en del av ditt ønske om gruppetilhørighet?

Identitetsutvikling

Musikk har betydning i den enkeltes identitetsutvikling. Vi knytter oss opp til en sosial gruppe gjennom den musikken vi hører på. Noen ganger kan vi være redde for å avsløre for andre hvilken musikk vi liker fordi den sees i sammenheng med en identitet vi ikke ønsker å kle oss i. Musikkorienterte subkulturer har gjerne et omfattende sett av symboler som strekker seg langt utenfor musikken. Hvordan plasserer vi klassisk musikk i en slik sammenheng? Er det slik at utøvelse av klassisk musikk blant barn og unge har en større aksept i oppvekstmiljøene og er i større grad identitetsbasert enn det å lytte til klassisk musikk?

Hvorfor

Vi må også stille spørsmål om hvorfor vi skal sette i gang prosjektet. Kanskje finner vi noen begrunnelser i disse påstandene:

- Fordi barn og unge sjelden møter klassisk musikk i sin hverdag. Andre musikkformer er nærmest enerådende.
- Fordi kunnskap om klassisk musikk og kompetanse i formidling av denne er i ferd med å bli mangelvare i opplæringen.
- Fordi de tilnæringsmåter og læremateriell for klassisk musikk som finnes i skolen er svært varierende og til dels foreldet.
- Fordi bare en liten del av det klassiske repertoaret brukes i opplæringen.
- Fordi en lang rekke instrumenter primært er knyttet til det klassiske repertoaret.
- Fordi repertoarkunnskap og instrumentkunnskap kan gi en større deltagelse i kulturaktiviteter på fritiden og en større bredde i instrumentvalg.
- Fordi klassisk musikk representerer sentrale kunstneriske verdier i vårt samfunn og i vår historie.

Hvordan

Listen med tiltak tror vi kan bli lang. Her er noen aktuelle:

- Øke kompetansen i klassisk musikk og i formidlingen av denne gjennom kurs, artikler, lyttemetodikk, informasjonsmaterieell og undervisningsmaterieell. Eksempler på undervisningsmaterieell kan være instrumentpresentasjoner, komponistportretter,

presentasjoner og lytteopplegg knyttet til enkeltkomposisjoner, presentasjoner av stilepoker og prosjekter med egenaktivitet.

- Øke tilgjengeligheten av noter og arrangementer.
- Involvere barn og unge som aktører i konserter og prosjekter.
- Oppfordre til større tetthet av klassisk musikk i alle media, i lokale konserter og i tilrettelagte konserter for barn og unge.
- Involvere barn og unge i alle sider ved prosjektet.
- Bruke gode ambassadører.
- Utvikle dialog og kompetanseoverføring mellom ulike fagmiljøer

Videre arbeid

Vi arbeider nå med å etablere en plattform for prosjektet med samarbeidspartnere, faglig forankring og modell for organisering. I dette ligger også en vurdering av internasjonale kontakter og involvering. Ta gjerne kontakt med oss om innspill eller om du ønsker å involveres. Ellers håper vi du bruker alle muligheter til å påvirke for å skape et økt engasjement for klassisk musikk!

Magnar Osland

Fungerende generalsekretær, Musikk i Skolen